

Цитування:

Вишневська, Г. Б., & Мурмила, М. В. (2025). Інтеграція технологій штучного інтелекту в мовну освіту: виклики та перспективи. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1(27), 101–114. [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.101–114](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.101–114)

УДК 811:37.011:004.8

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.101-114](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.101-114)

**ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МОВНУ ОСВІТУ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Вишневська Богданівна – кандидат філологічних наук, викладач кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Галина

Vyshnevsk Galyna – PhD in Philology, Lecturer, Department of Ukrainian Language and Slavic Studies, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0003-1266-4114>

E-mail: vyshnevskagalina@gmail.com

Мурмила Марія Василівна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету філології і журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Murmyla Mariia – Bachelor's student, Faculty of Philology and Journalism, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0008-1845-4445>

E-mail: marii.murmyla@gmail.com

Анотація. У статті розглянуто сучасні підходи до інтеграції технологій штучного інтелекту (ШІ) у процес мовної освіти, що є актуальним викликом цифрової трансформації освітньої сфери. Проаналізовано засади використання ШІ в навчанні мов, виокремлено функціональні можливості інтелектуальних освітніх платформ, таких як ChatGPT, Quizlet, Visme AI, Twee та інші. Зосереджено увагу на ролі генеративного штучного інтелекту в створенні навчального контенту, автоматизації оцінювання, формуванні індивідуальних траєкторій навчання та візуалізації мовного матеріалу. Підкреслено потенціал ШІ у підвищенні ефективності навчального процесу завдяки адаптації до індивідуальних потреб здобувачів освіти та оперативному зворотному зв'язку. Охоплено як перспективи, так і ризики впровадження інтелектуальних технологій у мовну освіту. Окреслено загрози порушення академічної доброчесності, проблему втрати живого педагогічного

Публікація розміщена на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CCBY4.0), що дозволяє вільне використання з обов'язковим зазначенням авторства та джерела.

спілкування, недоліки в емоційній чутливості ШІ-систем, ризики порушення приватності та недостатню етичну регламентацію. Наголошено на необхідності формування цифрової грамотності, розвитку критичного мислення й етичного використання ШІ в освітньому середовищі. Зосереджено увагу на важливості збереження ролі викладача як наставника, організатора взаємодії та джерела емоційної підтримки. Успішна інтеграція ШІ у мовну освіту можлива лише за умови поєднання технічних інновацій з гуманістичними засадами педагогіки, правовими стандартами та етичними нормами. Запропоновані напрацювання можуть слугувати основою для подальших досліджень впливу інтелектуальних технологій на якість мовної підготовки у вищій освіті.

Ключові слова: інтеграція ШІ в освіту; мовна підготовка; цифрові освітні інструменти; етичні виклики ШІ; академічна доброчесність; персоналізоване навчання.

INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES INTO LANGUAGE EDUCATION: CHALLENGES AND PROSPECTS

Abstract. *The article explores modern approaches to the integration of artificial intelligence (AI) technologies into the process of language education as a significant challenge and opportunity in the context of digital transformation of the educational sector. Theoretical foundations of AI application in language learning are analyzed, with a focus on the functional potential of intelligent educational platforms such as ChatGPT, Quizlet, Visme AI, Twee, and others. The authors emphasize the growing role of generative AI in creating educational content, automating assessment, developing individual learning trajectories, and visualizing linguistic material. The study highlights AI's potential to enhance the effectiveness of the learning process by adapting to learners' individual needs and providing real-time feedback. The article also addresses the key challenges associated with the implementation of AI technologies in language education, including threats to academic integrity, the risk of diminishing human interaction in the educational process, limitations in emotional sensitivity of AI systems, privacy concerns, and insufficient ethical regulation. The necessity of fostering digital literacy, developing critical thinking, and promoting responsible use of AI in educational settings is underlined. The study affirms the importance of preserving the teacher's role as a mentor, facilitator of communication, and source of emotional support. Successful integration of AI in language education requires not only technical implementation but also a pedagogical rethinking grounded in ethical norms and humanistic principles. The findings of the article may serve as a basis for further research on the impact of AI technologies on the quality of language training in higher education.*

Key words: AI integration in education; language training; digital educational tools; ethical challenges of AI; academic integrity; personalized learning.

Постановка проблеми, її актуальність. Сучасна система освіти зазнає масштабної трансформації під впливом цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ), який стрімко інтегрується у всі сфери суспільного життя. Мовна освіта є однією з галузей, де потенціал ШІ розкривається особливо динамічно.

Слід відзначити, що виникнення інтелектуальних репетиторських систем, чат-ботів, генеративних моделей, мобільних додатків та інструментів візуалізації відкриває нові можливості для персоналізованого навчання, формування індивідуальних траєкторій розвитку, підвищення мотивації та автономії здобувачів освіти. Водночас зростає кількість викликів. У цьому контексті особливої актуальності набуває вивчення функціонального потенціалу технологій ШІ у мовному навчанні, їх впливу на якість освіти, а також соціальних і педагогічних наслідків їх застосування.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Українські та зарубіжні науковці досліджують потенціал ШІ у контексті персоналізації навчання, автоматизації оцінювання та підтримки здобувачів освіти за допомогою інтелектуальних цифрових платформ. Акцентується увага на використанні ШІ для створення адаптивних середовищ навчання, що забезпечують індивідуалізацію освітнього процесу, а також покращення якості цифрового освітнього контенту (Воротникова, Дзябенко, & Морзе, 2025).

У дослідженні «Комплексний аналіз впливу штучного інтелекту на викладання та вивчення іноземних мов» (Козубай, 2023) висвітлено переваги ШІ для формування мовних компетентностей, зокрема у сфері засвоєння лексики, вимови та граматичних структур. Порушено проблему відповідальності у використанні ШІ та необхідності встановлення меж допустимого втручання технологій у навчальний процес (Пахунік, 2023). З фінансово-економічної точки зору, можливості й ризики впровадження ШІ в освіту також досліджено (Osetsyki, Vitrenko, Tatomyr, Bilan, & Hirnyk, 2021).

Таким чином, попри наявність значної кількості публікацій присвячених ШІ в освіті, проблема його педагогічної, етичної та методичної інтеграції в систему мовної підготовки залишається відкритою, що й визначає актуальність запропонованої студії.

Мета статті полягає у дослідженні можливостей застосування технологій штучного інтелекту у процесі викладання та вивчення української мови. Необхідно виконати наступні **завдання**: проаналізувати сучасні наукові дослідження щодо інтеграції ШІ в освітнє середовище; охарактеризувати функціональні можливості цифрових інструментів на основі ШІ (ChatGPT, Visme AI, Tweek, Diffit тощо), що використовуються у мовній освіті; окреслити переваги та ризики впровадження таких технологій у навчальний процес; визначити педагогічні умови ефективного

застосування ШІ з урахуванням етичних, дидактичних і соціальних аспектів.

Методи дослідження: аналіз наукових джерел (опрацювання студій із методик та досліджень ШІ у сфері освіти), контент-аналіз (з'ясування функціоналу мовних додатків на основі ШІ), порівняльний аналіз (зіставлення традиційних та ШІ-інструментів навчання мови), прогностичний (моделювання майбутніх тенденцій впровадження ШІ у мовну освіту).

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна освіта тісно пов'язана з цифровими технологіями, що швидко оновлюються. Учасники освітнього процесу активно використовують новітні пристрої, підключення до інтернету, хмарні платформи, а також різноманітні форми онлайн-взаємодії, а саме: соціальні мережі, блоги, форуми та чати. Усе ширше застосовуються системи штучного інтелекту (ШІ), що сприяє навчанню, спілкуванню та розвитку. Однак впровадження таких систем вимагає відповідального, етичного та зваженого підходу з боку всіх учасників освітнього процесу – учнів, студентів, педагогів, науковців, управлінців та розробників освітньої політики. Особливо швидкими темпами розвиваються генеративні системи ШІ (generative AI, GenAI), які називають новим поколінням технологій, які здатні не лише обробляти дані, а й створювати нові – тексти, зображення, аудіо та відео – на основі вивчених зразків.

Зазначимо, що активне впровадження ШІ породжує нові питання академічної доброчесності, авторства, достовірності створених матеріалів і педагогічної доцільності їх застосування. Стає очевидним, що необхідно не лише опанувати ці технології, а й формувати в учасників освітнього процесу критичне мислення, цифрову грамотність і вміння етично працювати з даними системами.

Дослідниця О. Гриценчук, досліджуючи персоналізоване навчання, висновкує, що «штучний інтелект забезпечує персоналізацію навчального процесу, адаптуючи матеріали до рівня знань, темпу навчання та інтересів кожного учня» (Гриценчук, 2024).

«Системи ШІ аналізують успішність, формують індивідуальні траєкторії навчання та надають миттєвий зворотний зв'язок. Також ШІ сприяє створенню інтерактивних матеріалів, що реагують на дії учня, та ефективній підтримці осіб з особливими освітніми потребами шляхом адаптації контенту до їхніх можливостей» (INTBOARD). ШІ-інструменти дозволяють реалізувати справжню персоналізацію не лише на рівні змісту навчання, а й у способах його подання – враховуючи візуальні, аудіальні чи практико-орієнтовані стилі навчання. Наприклад, системи на основі ШІ можуть автоматично рекомендувати відео, симуляції, інтерактивні вправи або текстові матеріали залежно від того, як найкраще сприймає

інформацію конкретний учень.

До ефективних інтелектуальних систем-помічників (Гриценчук, 2024), інструментів у сфері штучного інтелекту належить використання чат-ботів – віртуальних помічників, які забезпечують автоматизовану комунікацію між користувачем і системою. «Такі програми, що функціонують на основі ШІ, здатні вести діалог у текстовій або голосовій формі, задовольняючи потребу в оперативному обміні інформацією, наданні роз'яснень або підтримці під час навчання» (Зубенко, 2022).

На думку дослідників, чат-боти як інтелектуальні системи-помічники мають значний потенціал для підтримки онлайн-навчання. Вони є доступним інструментом, що не потребує значних ресурсів для впровадження, і забезпечують ефективну взаємодію з користувачем у режимі реального часу (Boiko, Gevorkian, Vyshnevskaya, Derevianko, & Gruba, 2025; Візнюк, 2021; Коломієць, & Кушнір, 2024). Автори звертають увагу на два типи використання чат-ботів – пасивному (на основі готового контенту) та інтерактивному (із застосуванням адаптивних навчальних елементів). Пасивний режим передбачає використання заздалегідь підготовленого викладачем навчального контенту, такого як лекційні матеріали, таблиці, текстові пояснення тощо. Після фази ознайомлення з теорією (так званої блок-паузи) система переходить до інтерактивної частини, в якій чат-бот надсилає користувачеві запитання з варіантами відповідей, що безпосередньо пов'язані з темою навчання (блок-ланцюжок) (Візнюк, 2021).

Актуальності набуває використання мобільних додатків на основі штучного інтелекту. Вони збирають дані про виконання завдань, виявляють типові помилки та труднощі, після чого формують звіти. На основі цієї інформації викладач може своєчасно вносити корективи до навчального курсу, підвищуючи його ефективність і персоналізуючи навчання (Візнюк, 2021). Крім того, ці системи сприяють розвитку навичок самостійного навчання, тайм-менеджменту та рефлексії, що є особливо актуальним у контексті змішаного та дистанційного навчання, відіграють важливу роль у зниженні когнітивного навантаження, допомагаючи зосередитись на суті навчального матеріалу, а не на пошуку ресурсів чи організації процесу.

Використання штучного інтелекту для створення чернеток лекцій, розробки завдань, автоматизованих систем оцінювання, надання швидких відповідей на типові запитання, а також формування загальних рекомендацій щодо написання, наприклад, курсових проєктів, суттєво оптимізує викладацьку діяльність, дозволяючи зекономити час і зменшити навантаження на педагогів (Панухник, 2023). Це дає змогу викладачам зосередитися на більш творчих аспектах навчального процесу – індивідуальній роботі зі здобувачами освіти, менторстві, вдосконаленні методик викладання та підвищенні власної професійної майстерності. Крім того, автоматизація рутинних завдань за допомогою ШІ сприяє більш

гнучкому управлінню часом та дозволяє оперативно реагувати на потреби учнів. У довгостроковій перспективі це сприяє не лише підвищенню ефективності навчання, а й поліпшенню якості взаємодії.

За допомогою штучного інтелекту розробляються інтерактивні освітні ігри, які перетворюють навчання на захопливий та динамічний процес (Гриценчук, 2024). Такі рішення підвищують мотивацію здобувачів освіти, заохочуючи їх до активної участі, самостійного пошуку відповідей і взаємодії з навчальним контентом. Гейміфіковане середовище сприяє глибшому зануренню в навчальний матеріал, полегшує його засвоєння через візуалізацію, змагальні елементи та позитивне підкріплення.

Заслуговує на увагу дослідження, де вказано, що інтерактивне навчання з використанням ШІ та елементів VR/AR підвищує мотивацію студентів і сприяє глибшому засвоєнню матеріалу. Адаптивні сценарії з симуляціями, гейміфікацією та віртуальними компонентами забезпечують динамічне й індивідуалізоване освітнє середовище (Воротникова, Дзябенко, & Морзе, 2025).

В якості інструментів пропонуються сучасні платформи віртуальної та доповненої реальності, а також навчальні екосистеми, які використовують ШІ для персоналізації завдань, складності, темпу та форми подання матеріалу відповідно до індивідуальних особливостей учнів. Такий підхід поєднує переваги активного навчання, цифрової інтерактивності та когнітивної адаптації.

Таким чином, штучний інтелект стає потужним інструментом, який здатен покращити якість освіти, зробити її більш доступною, гнучкою та ефективною. Проте, незважаючи на значний потенціал, використання ШІ в освітньому середовищі не є універсальним вирішенням усіх проблем і потребує осмислення. Разом із перевагами виникають і певні виклики, ризики та обмеження, які слід враховувати під час інтеграції таких технологій у навчальний процес.

Однією з основних загроз є втрата живого людського контакту: надмірне захоплення цифровими технологіями та автоматизованими системами може знизити рівень безпосередньої взаємодії в освітньому процесі (Коломієць, & Кушнір, 2024). Скорочення кількості безпосереднього спілкування між учителем і учнем може призводити до поверхневого сприйняття ролі педагога, зниження рівня емпатії та ослаблення здатності будувати довірливі міжособистісні взаємини (Сібрук, 2024). Така тенденція суперечить фундаментальним засадам педагогіки, в основі якої – емоційна підтримка, індивідуальний підхід та живе людське спілкування, яке на сьогодні жодна технологія не може повноцінно замінити.

Крім того, одним із ключових викликів застосування штучного інтелекту в освіті є питання конфіденційності. Системи ШІ здатні накопичувати великі обсяги даних про здобувачів освіти – їхню успішність,

поведінкові патерни, інтереси (Сібрук, 2024). Хоча така інформація може бути використана для персоналізації навчального процесу й розвитку потенціалу студентів, існує ризик її використання для надмірного моніторингу, порушення приватності або маніпулювання.

7 вересня 2023 р. ЮНЕСКО презентувало перші рекомендації щодо використання генеративного штучного інтелекту (GenAI) в освіті – Guidance for Generative AI in Education and Research. У цьому документі організація закликала уряди впроваджувати механізми контролю над технологією, приділяючи особливу увагу захисту персональних даних та встановленню вікових обмежень для користувачів (Андрощук, & Малюга, 2024). Україна підтримала вищезгадану Рекомендацію та поступово реалізує її положення через впровадження Дорожньої карти з регулювання штучного інтелекту (Остіян, 2024).

Досліджуючи вплив застосування штучного інтелекту на якість освіти в Україні, науковці звертають увагу на дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема проблему можливого надання несправедливої переваги окремим здобувачам освіти (Горчинський, Софілканич, & Горбенко, 2023). Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» під академічною доброчесністю розуміється «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» (Верховна Рада України, 2025). Йдеться про ситуації, коли студенти використовують його для створення високоякісних робіт, що може спотворювати результати оцінювання та суперечити принципам чесного навчання. У зв'язку з цим дослідники підкреслюють необхідність упровадження в закладах освіти програмних засобів, здатних виявляти порушення академічної доброчесності, зокрема використання текстів, згенерованих ШІ. До таких інструментів можемо віднести: GPTZero, AI Writing Check, CrossPlag, OpenAI.

Сучасні інструменти на основі штучного інтелекту, що використовуються у викладанні мов, відзначаються значною різноманітністю. До них належать автоматизовані системи для перевірки знань, інтерактивні платформи для мовної практики, віртуальні помічники, які демонструють правильну вимову та виправляють помилки, а також адаптивні програми, здатні враховувати індивідуальні потреби учнів і пропонувати персоналізований навчальний контент.

Ураховуючи широкі можливості та різноманітність цифрових рішень, що базуються на штучному інтелекті, виникає потреба у їхньому узагальненні та систематизації. Це дозволяє краще зрозуміти, як саме ці інструменти можуть бути застосовані у процесі вивчення мов, зокрема

української, та які функції вони виконують. Відтак, доцільним є розгляд класифікації основних ШІ-інструментів, що використовуються у мовній освіті (Малик, & Никитенко, 2024).

1. ChatGPT (Chat Generative Pre-trained Transformer) – це інтелектуальний чат-бот, розроблений компанією OpenAI, який працює на основі штучного інтелекту. Він здатен відповідати на запитання, виявляти помилки, спростовувати хибні твердження, створювати тексти, ігнорувати некоректні запити, здійснювати пошук за ключовими словами відповідно до заданої тематики, а також аналізувати й коригувати програмний код, виконуючи широкий спектр завдань.

Науковиця Н. Чаплінська виокремлює низку важливих функцій, які допомагають при вивченні мови, серед яких: розвиток мовних навичок через моделювання діалогів і пояснення граматики; можливість комунікативної практики у будь-який зручний час без прив'язки до викладача; сприяння формуванню самостійності та автономності в навчанні; забезпечення персоналізованого підходу відповідно до рівня та потреб користувача; легкість і доступність у використанні, а також функцію навчального супроводу – постійної допомоги у процесі засвоєння матеріалу (Чаплінська, 2025).

2. Quizlet – це популярна освітня платформа, яка пропонує широкий спектр інструментів для ефективного засвоєння навчального матеріалу. Вона вирізняється простотою у використанні та повною сумісністю з різними пристроями: смартфонами, планшетами й комп'ютерами. Завдяки інтерактивним інструментам, таким як флеш-картки, тести, вправи на письмове відтворення, а також аудіосупровід, платформа забезпечує різні стилі сприйняття інформації. Важливою функцією є можливість адаптації навчальних матеріалів до потреб здобувача освіти: алгоритми аналізують прогрес користувача та автоматично визначають, які терміни чи поняття потребують повторення. Крім того, інструмент Quizlet Live сприяє розвитку навичок командної роботи та залучає учнів до інтерактивного освітнього середовища в режимі реального часу.

3. Visme AI – це інструмент на базі штучного інтелекту, який дозволяє створювати візуальний контент для освіти, презентацій та проєктів. У контексті вивчення української мови його можна використовувати для створення інтерактивних матеріалів: інфографік, візуалізацій граматичних правил, вправ, навчальних слайдів і навіть тематичних карток для лексики.

4. Stable Diffusion – інструмент створення зображень за текстовим запитом у кілька секунд. Замість тривалого пошуку ілюстрацій, викладач може швидко отримати реалістичне зображення на будь-яку тему. Stable

Diffusion здатен візуалізувати абстрактні поняття, художні сцени, предмети, події – усе, що може допомогти зробити заняття більш наочним і емоційно виразним (Хорошайло, & Кочергіна, 2023).

5. Twee.com – багатofункціональна платформа на основі штучного інтелекту, яка може суттєво полегшити підготовку навчальних матеріалів для викладачів української мови. За допомогою Twee можна швидко генерувати запитання до будь-якого відео з платформи YouTube – це дає змогу інтегрувати аудіовізуальний контент у навчальний процес, урізноманітнюючи заняття та стимулюючи розуміння на слух (Хорошайло, & Кочергіна, 2023). Платформа дозволяє створювати діалоги, оповідання, листи або статті з довільної тематики, що особливо корисно для формування навичок читання, письма та розвитку мовлення. Організовує мозковий штурм на лексичну тему, розробити вправи на заповнення пропусків, розкриття дужок, тощо – що є надзвичайно ефективним для відпрацювання граматичних структур і збагачення словникового запасу.

Отже, активне впровадження штучного інтелекту в освітню сферу зумовлює необхідність всебічного аналізу його впливу на навчальний процес. З одного боку, технології відкривають нові можливості. З іншого – викликають низку викликів, пов'язаних із етичними, методичними та соціальними аспектами. І. Козубай вважає, що «застосування ШІ в мовній освіті відкриває нові можливості для індивідуалізованого та адаптивного навчання. Такі технології враховують рівень підготовки й особливості учнів, автоматично змінюючи навчальний маршрут відповідно до їхнього прогресу» (Козубай, 2023).

Дослідник І. Бубнов підкреслює, що перспективним напрямом у впровадженні штучного інтелекту в освітній процес є застосування електронного тьюторства. Такий підхід передбачає використання інтелектуальних помічників, які забезпечують учням можливість отримувати додаткові пояснення та індивідуалізовані вправи для глибшого опрацювання матеріалу (Бубнов, 2023). Крім того, інтеграція інтелектуальних тьюторів сприяє підвищенню рівня автономності здобувачів освіти, оскільки вони мають змогу самостійно опрацьовувати матеріал, отримувати пояснення у зручний для себе час і темп, а також одразу фіксувати помилки.

Попри очевидні переваги, впровадження ШІ у процес вивчення української мови супроводжується низкою практичних труднощів. У науковому дослідженні (Osetsyki, Vitrenko, Tatomyr, Bilan, & Hirnyk, 2021) наголошено, що в найближчому майбутньому можуть виникнути суттєві загрози: висока вартість розробки та впровадження інтелектуальних систем навчання, що робить їх доступними переважно для фінансово забезпечених освітніх установ. Не менш важливою є соціальна складова:

комп'ютерні системи неспроможні емоційно підтримати студента, заспокоїти у разі невдачі або мотивувати до повторного виконання завдання. Це вкотре підкреслює важливість людського фактору та ролі вчителя як наставника, особливо в контексті формування мотивації до навчання. Обмеження емоційної чутливості штучного інтелекту особливо гостро постають у процесі навчання мов, де важливими є емпатія, інтонація, розуміння підтексту та невербальні сигнали, які технологія поки що не здатна повноцінно відтворити. Загрози безпеці навчального контенту, а саме актуальність проблем захисту персональних даних учасників освітнього процесу також стають предметом студій українських науковців (Комар, 2020). У контексті використання штучного інтелекту ці ризики лише зростають, адже системи ШІ потребують великого обсягу даних для навчання та функціонування. Відтак, виникає необхідність запровадження ефективних механізмів кіберзахисту, а також чіткого правового регулювання доступу до особистої інформації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного аналізу встановлено, що інтеграція технологій штучного інтелекту в освітнє середовище є одним із ключових векторів трансформації сучасної мовної освіти. Здійснений огляд наукових джерел дозволив стверджувати, що дослідники дедалі частіше звертаються до питань педагогічного, когнітивного й етичного потенціалу ШІ в навчанні, підкреслюючи як інноваційні переваги, так і виклики, пов'язані з їх впровадженням.

У ході нашого дослідження було охарактеризовано функціональні можливості цифрових інструментів на базі ШІ – зокрема, ChatGPT, Visme AI, Quizlet, Diffit, Twee тощо. Встановлено, що вони сприяють персоналізації освітнього процесу, автоматизації оцінювання, розробленню індивідуальних траєкторій навчання, а також підвищенню мотивації до вивчення мов. Ці інструменти ефективно формують мовну й мовленнєву компетентності, особливо за умов дидактично обґрунтованого використання.

Разом із тим, виявлено низку ризиків, пов'язаних із упровадженням ШІ в навчальний процес. Серед них – загроза зниження академічної доброчесності, редукція ролі безпосереднього педагогічного спілкування, потенційна залежність від алгоритмічних рішень, а також брак нормативно-етичного регламентування в освітньому просторі. Це актуалізує потребу у формуванні цифрової та педагогічної грамотності в учасників освітнього процесу, розвитку критичного мислення, а також підвищенні рівня інформаційної обізнаності.

Визначено педагогічні умови ефективного застосування ШІ у мовній освіті, які вбачаємо у забезпеченні збалансованої взаємодії між

технологічними й гуманістичними компонентами навчання; наявність дидактичної моделі, адаптованої до рівня і потреб здобувачів освіти; супроводі використання ШІ етичними орієнтирами, прозорими алгоритмами та педагогічним контролем.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні дидактичних моделей ефективної інтеграції ШІ у викладання української мови як іноземної, вивченні впливу генеративного ШІ на когнітивні процеси здобувачів освіти, а також у формуванні етичних стандартів і механізмів педагогічного контролю за використанням інтелектуальних систем у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

- Андрощук, А.Г., & Малюга, О.С. (2024). Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International science journal of education & linguistics*, 3(2), 27–35. <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240302.04>
- Бубнов, І.В. (2023). Можливості та ризики використання штучного інтелекту в освітній сфері сучасної України. *Abstracts of XI International Scientific and Practical Conference. Florence, Italy* (November 27–29). 285–290. <https://eu-conf.com/ua/events/the-latest-information-andcommunicationtechnologies-in-education/>
- Верховна Рада України. (2025). Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (станом на 1 червня 2025 р.). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Візнюк, І.М. (2021). Використання штучного інтелекту в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інновації методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 14(59), 14-21. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22>
- Воротникова, І., Дзябенко, О., & Морзе, Н. (2025). Виклики впровадження персоналізованого навчання з використанням штучного інтелекту у вищій освіті. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 105, 1, 144–157. <https://doi.org/10.33407/itlt.v105i1.5893>
- Горчинський, С.В., Софілканіч, М.І., & Горбенко, І.Ф. (2023). Якість української освіти й академічна доброчесність: вплив застосування штучного інтелекту. *Академічні Візії*, (20). <https://doi.org/10.5281/zenodo.8022979>
- Гриценчук, О. (2024). Використання штучного інтелекту в освіті: тенденції та перспективи в Україні та за кордоном. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*, 2(10), 152–161. [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.0012](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.0012)
- Зубенко, О. (2022). Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*, 2(27), 80–85. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.15>
- Козубай, І. (2023). Комплексний аналіз впливу штучного інтелекту на викладання та вивчення іноземних мов. *Актуальні питання*

- гуманітарних наук, 1(63), 210–214. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-32>
- Коломієць, А., & Кушнір, О. (2024). Використання штучного інтелекту в освітній та науковій діяльності: можливості та виклики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 70, 45–57. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-70-45-57>
- Комар, Б. (2020). Переваги та недоліки використання мобільних додатків в сучасній освіті. *Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя*, 19, 67–70.
- Малик, Ю., & Никитенко, О. (2024). Використання штучного інтелекту як інноваційного інструменту під час навчання іноземних мов у ЗВО. *Перспективи та інновації науки*, 5(39). [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-326-338](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-326-338)
- Остіян, Є.З. (2024). Штучний інтелект та персональні дані: захист приватності в цифровому середовищі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право, 3(85), 47–53. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.7>
- Панухник, О. (2023). Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти: відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*, 83, 202–211.
- Сібрук, А. (2024). Штучний інтелект в освітньому процесі: переваги та недоліки. *Українська термінологія: традиції та новації*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 квітня 2024 р., Київ). 70–72.
- Хорошайло, О.С., & Кочергіна, С.С. (2023). Використання штучного інтелекту для підвищення якості викладання іноземних мов у вищому закладі освіти. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 83, 123–127. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.93.26>
- Чаплінська, Н. (2025). Chat GPT – інноваційний інструмент чи заміний асистент викладача у вивченні іноземної мови? *Актуальні питання в сучасній науці*, 2(32). [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2\(32\)-994-1002](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2(32)-994-1002)
- Boiko, O., Gevorkian, N., Vyshnevska, G., Derevianko, L., & Gruba, T. (2025). Interactive learning of the Ukrainian language among students using AI-based chatbots. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 103(14).
- INTBOARD. (n. d.). Штучний інтелект для адаптації навчальних матеріалів. <https://intboard.ua/pres-sluzhba/blog/штучний-інтелект-для-адаптації-навча/>
- Osetskiy, V., Vitrenko, A., Tatomyr, I., Bilan, S. & Hirnyk, Ye. (2021). Application of artificial intelligence in education: financial consequences and prospects. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(33), 574–584. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.207246>

References (translated and transliterated)

- Androshchuk, A.H., & Maliuha, O.S. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu u vyshchii osviti: stan i tendentsii [Using artificial intelligence in higher education: state and trends]. *International Science Journal of Education & Linguistics*, 3(2), 27–35. <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240302.04> [in Ukrainian].
- Bubnov, I.V. (2023). Mozhlyvosti ta ryzyky vykorystannia shtuchnoho intelektu v osvitnii sferi suchasnoi Ukrainy [Opportunities and Risks of Using Artificial Intelligence in the Educational Sphere of Modern Ukraine]. *Abstracts of XI International Scientific and Practical Conference*. Florence, Italy, (November 27-29). 285–290. <https://eu-conf.com/ua/events/the-latest-information-andcommunicationtechnologies-in-education/> [in Ukrainian].
- Chaplinska, N. (2025). ChatGPT – innovatsiinyi instrument chy zamynnyi asystent vykladacha u vyvchenni inozemnoi movy? [ChatGPT – an innovative tool or a substitute teacher assistant in foreign language learning?]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki*, 2(32). [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2\(32\)-994-1002](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2(32)-994-1002) [in Ukrainian].
- Horchynskyi, S.V., Sofilkanych, M.I., & Horbenko, I.F. (2023). Yakist ukrainskoi osvity y akademichna dobrochesnist: vplyv zastosuvannia shtuchnoho intelektu [The quality of Ukrainian education and academic integrity: the impact of artificial intelligence]. *Akademichni vizii*, 20. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8022979> [in Ukrainian].
- Hrytsenchuk, O. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu v osviti: tendentsii ta perspektyvy v Ukraini ta za kordonom [Use of artificial intelligence in education: trends and prospects in Ukraine and abroad]. *Visnyk kafedry YUNESKO «Nepererвна profesiyna osvita XXI stolittya»*, 2, 10, 152–161. [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.0012](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.0012) [in Ukrainian].
- INTBOARD. Shtuchnyi intelekt dlia adaptatsii navchalnykh materialiv [INTBOARD. Artificial intelligence for adapting educational materials]. <https://intboard.ua/pres-sluzhba/blog/штучний-інтелект-для-адаптації-навча/> [in Ukrainian].
- Khoroshailo, O.S., & Kocherhina, S.S. (2023). Vykorystannia shtuchnoho intelektu dlia pidvyshchennia yakosti vykladannia inozemnykh mov u vyshchomu zakladi osviti [The use of artificial intelligence to improve the quality of foreign language teaching in higher education institutions]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*, 93, 123–127. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.93.26> [in Ukrainian].
- Kolomiets, A., & Kushnir, O. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu v osvitnii ta naukoviі dialnosti: mozhlyvosti ta vyklyky [Use of artificial intelligence in educational and scientific activities: opportunities and challenges]. *Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, dosvid, problemy*, 70, 45–57. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-70-45-57> [in Ukrainian].
- Komar, B. (2020). Perevahy ta nedoliky vykorystannia mobilnykh dodatktiv v suchasni osviti [Advantages and disadvantages of using mobile applications in modern education]. *Naukovo-doslidna robota studentiv yak chynnyk udoskonalennia profesinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia: zbirnyk naukovykh prats*, 19, 67-70 [in Ukrainian].
- Kozubai, I. (2023). Kompleksnyi analiz vplyvu shtuchnoho intelektu na vykladannia

- та вивчення іноземних мов [Comprehensive analysis of the impact of artificial intelligence on teaching and learning foreign languages]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, Vol. 1, 63, 210–214. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-32> [in Ukrainian].
- Malyk, Yu., & Nykytenko, O. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu yak innovatsiinoho instrumentu pid chas navchannia inozemnykh mov u ZVO [Use of artificial intelligence as an innovative tool in foreign language learning at universities]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 5(39). [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-326-338](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-326-338) [in Ukrainian].
- Ostiiian, Ye.Z. (2024). Shtuchnyi intelekt ta personalni dani: zakhyst pryvatnosti v tsyfrovoho seredovyschi [Artificial intelligence and personal data: privacy protection in the digital environment]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Serii: Pravo*, Vol. 3, 85, 47–53. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.7> [in Ukrainian].
- Panukhnyk, O. (2023). Shtuchnyi intelekt v osvitnomu protsesi ta naukovykh doslidzhenniakh здобувачив вищої освіти: відповідальні межі вмісту ШІ [Artificial intelligence in the educational process and scientific research of higher education students: responsible limits of AI content]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk*, 83, 202–211 [in Ukrainian].
- Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII: stanom na 1 cherv. 2025 r. [On education: Law of Ukraine of 05.09.2017 No. 2145-VIII: as of June 1, 2025]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
- Sibruk, A. (2024). Shtuchnyi intelekt v osvitnomu protsesi: perevahy ta nedoliky [Artificial intelligence in the educational process: advantages and disadvantages]. *Ukrainska terminolohiia: tradytsii ta novatsii: materialy vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii*, Kyiv, 16 April 2024, 70–72 [in Ukrainian].
- Vizniuk, I.M. (2021). Vykorystannia shtuchnoho intelektu v osviti [The use of artificial intelligence in education]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, Vol. 14, 59, 14–21. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22> [in Ukrainian].
- Vorotnykova, I., Dziabenko, O., & Morze, N. (2025). Vyklyky vprovadzhennia personalizovanoho navchannia z vykorystanniam shtuchnoho intelektu u vshchii osviti [Challenges of implementing personalized learning with artificial intelligence in higher education]. *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya*, Vol. 105, 1, 144–157. <https://doi.org/10.33407/itlt.v105i1.5893> [in Ukrainian].
- Zubenko, O. (2022). Shtuchnyi intelekt i vuvchennia inozemnoi movy [Artificial intelligence and learning a foreign language]. *Zakarpatski filolohichni studii*, Vol. 2, 27. 80–85. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.15> [in Ukrainian].

Отримано / Received: 24.02.2025.
Прорецензовано / Revised: 26.03.2025.
Схвалено до друку / Accepted: 29.04.2025.
Опубліковано / Published: 30.06.2025.